פרשת ויקהל
תשע״ו

גליון תקצ״ד
(שנה י״ג)

מעדני אשר

י״ל ע״י מכון מעדני אשר

<u>האם בכל מלאכת שבת אם עושהו ביד שמאל הוי שינוי או רק בכתיבה הויא יד שמאל שינוי?</u>

בפרשתן ל״ה ב׳ **וביום השביעי יהיה לכם קדש וגו׳ כל העושה בו מלאכה יומת.**

יש לחקור האם בכל הל״ט מלאכות יד שמאל הויא שינוי כמו בכתיבה דמבואר משנה שבת ק״ג ע״א דפטור או דילמא דווקא בכתיבה הויא יד שמאל שינוי דצריך דיוק יתירה אבל שאר מלאכות דרכן לעשותן אף ביד שמאל ולא הויא שינוי.

הנה איתא במשנה שבת צ״ב המוציא בשבת בין בשמאלו ובין בימינו חייב שכן היה משא בני קהת, חזינן דהוצאה ביד שמאל הויא דרך הוצאה, וחייב על זה, א״כ ה״ה בשאר ל״ט מלאכות.

אבל יש לדחות דמדצריך לימוד מיוחד דשמאל הויא דרך הוצאה, ש״מ דאי לאו קרא לא הויא חייב בהוצאה ביד שמאל, א״כ כל הל״ט מלאכות דליכא קרא דשמאל הויא נמי דרך המלאכה יהא פטור כשעושהו ביד שמאל.

אבל בריטב״א שם כתב דהא דצריך לימוד ממשא בני קהת לא קאי אלא על הוצאה בכתף, אבל הוצאה ביד שמאל אינה צריך קרא דחייב, דאורחיה בהכי, א״כ ה״ה שאר מלאכות.

וכן כתב בחיי אדם כלל ט׳ ס״ק ב׳ וכן במשנה ברורה סימן ש״מ ס״ק נ״ב דבכל מלאכות חייב ביד שמאל.

ומביא ראיה: מהא דאיתא בתוספתא פרק י׳ הלכה י״א התולש בשמאלו חייב, וכן כתב בתפארת ישראל בכלכלת השבת סימן ב׳ דדוקא בכתיבה דהוא מלאכה דקה, הויא שמאל שינוי, דאל״כ אם הדליק נר ביד שמאל יהא פטור.

ובחדושי הר״ן שבת ק״ג ע״א הקשה מאי שנא הוצאה דחייב ביד שמאל, ומאי שנא כתיבה דפטור ביד שמאל, ותירץ דהוצאה מילתא שכיחא היא שמאל כמו לימין, אבל כתיבה שהוא מלאכה דקה לאו אורח ארעא לכתוב בשמאל, חזינן מזה דכל מלאכה שהוא מלאכה דקה אינו חייב בשמאלו אבל שאר מלאכות חייב, ואע״פ שהר״ן גופיה כתב שבת ק״ל ע״א דמילה בשבת ביד שמאל הויא שינוי, יש לתרץ דמילה הוי מלאכה דקה ואין דרכה לעשות בשמאל לכן הוי שנוי, עיין שו״ת עמודי אש סימן ה׳ ס״ק ל״ב, שו״ת מהרש״ג ח״ד סימן קי״ג, ולגבי שחיטה אם שמאל הויא שינוי עיין רע״א חולין ט״ו ע״ב ד״ה כגון, ועיין מהרי״א הורביץ פסחים ס״ו ע״א.

והנה האליה רבה אור״ח סימן ש״מ ס״ק י״א כתב הכותב בשמאלו פטור, ונראה דה״ה למוחק.

ובשו״ת אבני נזר אור״ח סימן ר״ט ס״ק ט׳ כתב המוחק בשמאלו נראה לי דחייב, כמו המוציא בשמאלו, ולא הצרכתי לכתוב דבר זה אלא מפני שראיתי לאליה רבה שכתב שהמוחק בשמאלו פטור, והדבר תימה דבמחיקה לא הויא שמאל שינוי.

ובשו״ת זקן אהרון ח״א סימן ט״ו רצה ליישב את האליה רבה דאפשר דמחיקה הויא נמי מלאכת אמנות שצריך להקפיד שלא למחוק אותיות אחרות, ועיין בחמדת ישראל ח״א ס״ט ע״ב שנסתפק במחיקה אם חייב בשמאל, ובדעת תורה אור״ח סימן ש״מ, צפנת פענח השמטות כלאים פ״א.

<u>נכרי שבא לעשות איזה מלאכה בשבת האם מותר לזרזו לעשות המלאכה?</u>

איתא במשנה שבת קכ״א ע״מ א׳ **נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה.**

יש להקשות: מה האיסור לומר לו כבה, הרי מימילא כבר בא לכבות, וא״כ אינו שלוחו א״כ מדוע אסור לומר לו לכבות.

ובמאירי שם וכן בר״ן מבארים שכוונת המשנה אם בא ושאל תרצה שאכבה אין אומרים לו כבה, משמע מדבריו שאם באמת כבר בא לכבות אין שום איסור לזרז אותו שיכבה.

ובמרומי שדה לנצי״ב שם הקשה קושיא זו: ותירץ דמיירי שיכול להציל ע״י הדחק, וכשאומר לנכרי לכבות אז לא יציל.

ובמשנה ברורה סימן של״ד ס״ק ס״ג כתב שאפילו אם הנכרי בא מעצמו לכבות אסור לזרזו שיכבה.

ובשער הציון ס״ק נ׳ כתב שכן מוכח במשנתנו, ומבואר שפירש שהנכרי בא לכבות, ומכל מקום אסור לומר לו כבה משום שבכך הוא מזרזו לכבות ואסור.

גליון זה נודב ע״י ידידינו
שלוחא דרבנן
הרב **חיים המרמן** שליט״א
מנכ״ל מרכז רפואי לניאדו
לרגל שמחת אירוסי בנו
הבה״ח **מורנו יקותיאל יהודה** נ״י
מבחירי ישיבת צאנז
עב״ג בת הרה״ג **מרדכי אריה ברגר** שליט״א
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע״י ידידינו
הרה״ג **אלכסנדר מרדכי עדעל** שליט״א לונדון
לרגל שמחת נשואי נכדתו בת לבנו
ידידינו הרה״ג **משה שמחה עדעל** שליט״א ירושלים
עב״ג הבה״ח המופלג בתוי״ש **שלמה זאב פרידמן** נ״י
מבחירי ישיבת בעלזא
בנו של ידידינו הגאון רבי **דוד פרידמן** שליט״א
ראש כולל בעלזא בית שמש ור״מ בישיבת בעלזא ירושלים
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע״י ידידינו
הרב **יעקב אלי׳ גענוד** שליט״א
מונסי
לרגל שמחת הולדת בנו נ״י במז״ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

מדוע כשיש דליקה בשבת ואין חשש פקוח נפש אסור לכבות הרי התירו איסור דרבנן משום פסידא?

איתא בגמ' כתובות ס' ע"מ א' תניא נחום איש גליא אומר צינור שעלו בו קשקשין, ממעכן ברגלו בצנעא בשבת ואינו חושש, מאי טעמא, מתקן כלאחר יד הוא, ובמקום פסידא לא גזרו בה רבנן, אמר רב יוסף, הלכה כנחום איש גליא, חזינן להדיא מדברי הגמ' שמותר לעבור איסור דרבנן במקום פסידא.

וכן נפסק בשולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן של"ו סעיף ט' צינור המקלח מים מן הגג שעלו בו קשים ועשבים שסותמים ומעכבים קילוחו ומימיו יוצאים ומתפשטים בגג ודולפים לבית, ממעכן ברגלו בצנעה, דכיון דמתקן על ידי שינוי הוא, שאינו עושה אלא ברגליו, במקום פסידא לא גזרו רבנן.

יש להקשות: א"כ למה אסרו לכבות דליקה בשבת, והרי מלאכה שאינה צריכה לגופה היא שלא לפחמים הוא צריך אלא להצלת בית, ולא מיתסר אלא מדרבנן דודאי כבוי דליקה מיתסר אפילו לר"ש דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה ואפי' על ידי נכרי נמי דתנן שבת קכ"א ע"מ א' נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה, כך מקשה ר"ן על הרי"ף מסכת שבת דף ס"א עמוד א' מדפי הרי"ף, וכן המאירי שבת קמ"ד ע"מ ב', וכן בהגהות מרדכי שבת רמז תנ"ח.

איכא כמה תרוצים:

א. שאני כבוי דכיון דאם היה צריך לגופו היה אסור מן התורה ואין הכל בקיאין לחלוק בין מלאכה הצריכה לגופה לשאינה צריכה מש"ה אסרי רבנן אפילו במקום פסידא, ואפילו ע"י נכרי נמי אסרו לפי שמתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה ע"י נכרי אתי לכבויי איהו גופיה, כך תירץ הר"ן.

ב. שאני הכי שהוא שבות כלאחר יד שממעכין ברגליו וחמיר טפי משבות דשבת הנעשה כדרכו דהיינו על ידי נכרי, כך תירץ הר"ן.

ג. כולהו דשרינן במקום פסידא היינו טעמא דאי לא שרית ליה איסור זוטא יבא לעשות איסור רבה, צינור אי לא שרית לתקן כלאחר יד יבא לתקן שלא כלאחר יד, ולענין פחות מד' ולתת כיסו לנכרי כולהו דאי לא שרית ליה אתי לאיתויי ד' אמות ברה"ר, אבל לענין כבוי הסברא הפוכה ואדרבה יש לנו לומר אי שרית ליה אתי לכבויי הוא בעצמו שהאש דרכה להבהיל לכל בעלי הממון כשהוא מתקרב כדאמרינן בגמ' שבת קי"ז ע"מ ב' מכדי בהיתרא קמציל ניצל טפי ומסקינן אי שרית ליה אתי לכבויי, כך תירץ בהגהות מרדכי שבת רמז תנ"ח, מובא בדרכי משה אור"ח סימן של"ד.

ובמגן אברהם סימן ש"ז פסק דדוקא במקום הפסד גדול מותר אמירה לנכרי, אבל בלא"ה אין להקל כלל

ובמשנה ברורה סימן ש"ז ס"ק כ"ב הביא את דבריו, וכתב דבאליה רבה מפקפק אפילו באופן זה ועיין בסי"ט לענין סחורה הנפסדת ע"י גשמים.

אשה שלבשה תפילין בשבת או טלית האם נחשב למלבוש ואינו חייבת משום הוצאה?

איתא במשנה ערובין צ"ה ע"מ א' המוצא תפילין בשבת מכניסן זוג זוג.

וכן קימ"ל שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן ש"א המוצא תפילין בשבת בבזיון, במקום שאין משתמרין, מכניסן זוג זוג דרך לבישה עד שיכניסן כולם וכו'.

יש לחקור האם אשה שפטורה ממצות עשה שהזמן גרמא האם לדידיה הויא נמי כמלבוש ומותר להם להכניס או דילמא אסור להם להכניס.

הנה המאירי ערובין צ"ו עמוד א' כתב וז"ל כבר ידעת שמצות עשה שזמן גרמא נשים פטורות וכן למדת שהתפלין הואיל ואין שבת ויום טוב זמן תפלין מצות עשה שהזמן גרמא הם, ומ"מ אם רצו לעשותה הרשות בידן ואין כאן איסור בל תוסיף שלא באה תורה להחמיר עליהן אלא להקל, וא"כ אשה שמצאה תפלין בשבת אף היא מכניסתן זוג זוג וכו'.

ומביא דגדולי המפרשים חולקין לומר: שמאחר שאין האשה חייבת בתפלין אם מוצאתם בשבת אינה מכניסתם הואיל ואין זה דרך מלבושה בחול מתורת חיוב.

ובמגן אברהם סימן ש"א ס"ק נ"ד פסק דנשים אסורות להכניס תפילין זוז זוג, דכיון דפטורות מתפילין אינם מלבוש לנשים, אלא משוי.

ובשער המלך הלכות שבת פרק י"ט הלכה כ"ג **תמה על המגן אברהם:** דהרי בגמ' ערובין צ"ו ע"ב בעי להוכיח דר"מ ור"י סברי תפילין מצוה עשה שאין הזמן גרמא היא, מדקאמר מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה, ודחינן דילמא סבירא להו כרבי יהודה דאמר נשים סומכות רשות ויכולות להתחייב בכל מצות עשה שהזמן גרמא, הרי מבואר דלמאן דס"ל נשים סומכות רשות אפילו אשה יכולה להכניסן, וא"כ כיון דקי"ל כר"י וכו' איך כתב הרב דאשה אסורה להכניסן, וכן בספר חזון נחום תמה עליו בזה, ושוב הביא דברי הרשב"א בשיטה כ"י, שכתב בשם הראב"ד ז"ל דאשה נמי כלל וכלל לא, דהא לאו דרך מלבוש בחול הוא וכו', וכתב הרשב"א מ"ש דנשים אינם מצילות דאינו דרך מלבוש בחול וכו', לולי שאמרה הרב, וגם מהלכות הרי"ף נראה כדבריו, היתי אומר הלכה כר"ת דמכניס אפילו שנים וכו', כיון דקי"ל כרבי עקיבא דשבת לאו זמן תפילין, ואשה נמי מכנסת הואיל וסומכות רשות אף לאשה דרך מלבוש הוא לה, עכ"ד הרשב"א שהביאו שער המלך משיטה כ"י.

ובמשנה ברורה סימן ש"א ס"ק קנ"ח כתב וז"ל כתב המגן אברהם דאשה המוצאת תפלין אסורה להכניסן בשבת אף דרך מלבוש דכיון דאינה רגילה להניחם בחול הויא ליה משוי לגבה, ויש מאחרונים חולקים עליו וסבירא ליה דכיון דמדינא דגמרא אין עליהן איסור בזה רק דלכתחלה אין נכון להניחן לא מקרי משוי לגבה, ועיין בשער המלך פי"ט מהלכות שבת שמצא בשיטה כ"י דהראב"ד והרשב"א חולקים בזה, עוד כתב המ"א לשיטתו דאם יצאה אשה בטלית מצוייצת היינו טלית של מצוה שאין רגילין ללבשה כי אם לשם מצוה בלבד חייבת חטאת דכיון דאין אשה רגילה לילך בטלית כזה הוי משוי לגבה, וגם בזה יש חולקים עליו.

"קול המעדנים"

אפשר לשמוע מאות שיעורים
שנאמרו בקהלות הקודש בארץ ובחו"ל
בהלכה ובאגדה על פרשיות השבוע ועל המועדים
ועל אירועים מיוחדים באידיש ובלשון הקודש

מספר הקו הוא 0799-360912

וכן אפשר לשמוע את זה
ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לשון הקודש 47 איידיש 13
וכן אפשר לשמוע וארט לפרשת השבוע
ע"י מערכת קול הדף 02-6400000 שלוחה 199-9

מדוע מי שמחלל שבת נענש דווקא בעונש שביתו נשרף?

בפרשתן ל"ה ג' **לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת.**

איתא בגמ' שבת קי"ט ע"מ ב' אמר רב יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת, שנאמר ירמיהו י"ז ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים.

ובאחרונים כתבו דזה מרומז בפסוק בפרשתן "לא תבערו אש בכל מושבותיכם" דהיינו שלא יהיה דליקה, ע"י מה "ביום השבת" ע"י שנהיה שומרי שבת לא יהיה דליקה, כך כתב החיד"א בספרו חומת אנך בפרשתן בשם רבינו אפרים, וכן בליקוטי מהרי"ל שמות פרשת ויקהל, וכן כתב הכלי יקר בפרשתן, וכן בשל"ה בפרשתן.

יש להקשות: מדוע מי שמחלל שבת נענש דווקא בעונש כזה של שריפת נכסיו, ולא בעונש אחר, כך מקשה בעיון יעקב, וכן בעיני שמואל שבת קי"ט ע"ב, וכן בבן יהוידע.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה דאמרינן בגמ' שבת קי"ח כל המשמר שבת נותנין לו משאלות לבו, וכן להיפך מי שמחלל שבת נשרף כל חמדת ומשאלות לבו כדכתיב בד"ה ב' ל"ו וישרוף את ביתו וגו' ואת כל חמדתם, כך תירץ בעיון יעקב שבת קי"ט ע"ב.

ב. ע"פ מה דאמרינן בגמ' שבת קי"ח ע"ב אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד הם נגאלים והיה נבנה בית המקדש באש כדכתיב כי אני ה' באש הצתי ובאש עתיד לבנותה וזה שמעכב בנין האש לכך הדליקה מצויה, כך תירץ בעיון יעקב שבת קי"ט ע"ב.

ג. ע"פ מה דאיתא במדרש רבה פרשת בראשית פרשה י"א תני ר"ש בן יוחאי אמרה שבת לפני הקב"ה רבש"ע לכולן יש בן זוג, ליום ראשון יש בן זוג יום שני, וליום שלישי יש רביעי ולחמישי יש יום שישי, ולי אין בן זוג, א"ל הקב"ה כנסת ישראל היא בן זוגך, וכיון שעמדו ישראל לפני הר סיני אמר להם הקב"ה זכרו הדבר שאמרתי לשבת כנסת ישראל היא בן זוגך היינו דבור שמות כ' זכור את יום השבת לקדשו, נמצא דישראל עם השבת כדמיון איש ואשה וידוע מה דאיתא בגמ' סוטה י"ז ע"מ א' דריש רבי עקיבא איש ואשה, זכו שכינה ביניהן, לא זכו אש אוכלתן, לכן בעוון חילול שבת שפגמו בחיבור הזיווג לכך תהיה דליקה, כך כתב בבן יהוידע שבת קי"ט ע"ב, ועיין במהרש"א ב"ק ל"ב כתב לפרש דבר נפלא בענין הזיווג של שבת ועם ישראל.

מי שמחלל שבת האם נידון בשבת בגיהנום?

בפרשתן ל"ה ג' **לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת.**

וכתב בעל הטורים אמר הקב"ה אור שלי פירוש של גיהנום שובת בשבילכם, גם אור שלכם יהא שובת.

ובאלשיך: פירש הכתוב לא תבערו אש דהיינו אור של גיהנום, ועיין רש"י שבת ק"ד ע"א דרוב אנשים הולכים לגיהנום

מעדני אשר: מקור הדבר שהגיהנום שובת בשבת הוא הגמ' סנהדרין ס"ה ע"ב שרבי עקיבא אמר לטונסרופוס הרשע שאין קברו של אביו מעלה עשן בשבת, וברש"י דאין הגיהנום שולט בשבת.

וכן איתא בזוהר פרשת תרומה דף קל ע"א ודף קלה ע"ב שאסור לפתוח בליל שבת בפסוק והוא רחום, כי הוא נתקן לאומרו בערבית בחול להגן מפחד בלילות, שבאותה שעה מענישים את הרשעים בגיהנם מנה אחת אפים מעונש של יום, ואילו בשבת שאין דין גיהנם, אסור לעורר הדבר.

הנה בזוהר פרשת תרומה דף ק"נ כתב דווקא מי ששומר שבת אינו נידון בגהינום בשבת, משא"כ המחלל שבת נידון בגיהנום אף בשבת.

ובגליוני הש"ס סנהדרין ס"ה ע"ב מביא שבספר כתב שם טוב וכן בספר קרבן חגיגה סימן ל"ט כתב לפרש הא דאיתא במשנה שבת מ"ד ע"א "כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר הדולק בשבת" פירוש כל הנרות היינו הנשמות ע"ד נר ה' נשמת אדם מטלטלין אותם מגיהנום בשבת שלא ידונו, חוץ מנר הדולק בשבת היינו מחלל שבת, ועיין בספר הדר יעקב חלק שני סימן כ"ה להגאון המפורסם רבי יעקב חיים סופר שליט"א ראש ישיבת כף החיים אריכות נפלאה בענין גיהנום האם שובת בשבת.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידינו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן

א. מדוע משה לא הביא מעצמו נדבה למשכן? (לה-ה) קחו מאתכם תרומה ליקוק כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' זהב וכסף ונחשת. במדרש רבה (ויקרא א,א) עה"פ שנאמר בתחילת ספר ויקרא, "ויקרא אל משה", מובא שהיתה נפשו של משה עגומה עליו, ואמר: הכל הביאו נדבתן למשכן ואני לא הבאתי, אמר לו הקב"ה חייך שדבורך חביב עליו יותר מן הכל, שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה, וצ"ע מדוע באמת משה לא הביא נדבה למשכן, ובמה הוא שונה משאר ישראל שהתנדבו.

ב. האיך שייך לברך על מצוות לבישת בגדי כהונה, הרי לא נגמר המצוה בלבישה? בדין לבישת בגדי כהונה, מצינו מחלוקת ראשונים אי איכא מצוה בזה שדעת הרמב"ם (ספה"מ עשה לג וכן במנין הקצר ובפרטי המצוות בהל' כלי המקדש) דאיכא מצוה בכך, והרמב"ן פליג. ויש לדון, לשיטת הרמב"ם דאיכא מצוה בלבישת הבגדים, האם ברכו הכהנים ברכת המצוות קודם לבישת הבגדים: יאשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו ללבוש בגדי כהונה. ובאמת בארצות החיים (למלבי"ם סי"ח סק"א) כתב בפשיטות שברכו על מצוה זו. וצ"ב, כיצד ברכו על הלבישה, הלא ודאי שאת המצוה מקיים רק אחר שעובד בבגדים, ובלבישה בעלמא בלא עבודה לא מקיים מצוה [כדברי הרמב"ם (פ"י מהל' כלאים הל' לב ופ"ח מכתמ"ק הי"ב) שהלובש אבנט שלא בשעת עבודה עובר על שעטנז] ואנן קיי"ל דכל מצוה שאין עשייתה גמר מצוה אין מברכים עליה. [ראה מנחות (מב, ב) בהא דאין מברכים על עשיית תפילין כיון שהמצוה נגמרת רק בקשירתן].

ג. מה ההבדל בין מלאכת הוצאה למלאכת צידה, שלא נחשבת כמלאכה גרועה? (לו-ו) ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא: בגמ' שבת (צו,ב) מובא שפסוק זה הוא המקור לאיסור הוצאה מרשות לרשות בשבת, שהרי משה היה יושב במחנה לויה ומחנה לויה היה נחשב רשות הרבים, ואמר לעם ישראל שלא יוציאו מרשות היחיד שלהם, לרשות הרבים שהוא נמצא בה, והנה תוס' (שבת ב. ד"ה פשט) כתב שמלאכת הוצאה היא מלאכה גרועה, ולכן צריך אזהרה מפורשת בתורה ולא דומה לכל הל"ט מלאכות של שבת, ובביאור דברי התוס' שהוצאה היא 'מלאכה גרועה' כתב בחידושי רבי משה קזיס שכל המלאכות האסורות בשבת כולן עושות רושם בדבר שעושין בו המלאכה והוא משתנה ממה שהיה קודם לכן, משא"כ במלאכת הוצאה אין שינוי, וצ"ע דא"כ גם מלאכת צידה צריכה להיות גרועה, דהרי אין שום שינוי בבע"ח בין קודם שניצוד לאחר שניצוד.

ד. אם כל לילה שקעו את הכיור בבור מדוע זה לא נחשב שהיה חסר מכלי המקדש? (לח-ח) ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת וגו', הנה הכיור וכנו היו משבעת הכלים שהיו במקדש (רמב"ם פ"א מהל' בית הבחירה ה"י) והיינו שהכיור נמנה ככלי אחד וכנו ככלי שני, ובדרך עבודת הכיור, מצאנו בזבחים (כ, א) שהיו משקעין אותו בבור בכל לילה, שלא יפסלו מימיו בלינה, והיינו שעל ידי שקיעתן בטלה קדושת המים או בטלה לינתן. וצ"ע הא מתנאי בית הבחירה שיהיו בו תדיר כל כליו וכיון שסלקו בלילה את הכיור מן המקדש, נמצא המקדש חסר כלי. [ואי נימא שגם כשנמצא בבור נחשב כנמצא במקדש, א"כ שוב צ"ב מה טעם לא נפסלו המים בלינה].

ה. מה הראיה מהכיור שמותר לעשות מדברים שנשתמש הדיוט לצורך גבוה, הרי כאן זה שימש רק בראייה ולא נחשב כשימוש? בשו"ע או"ח ס' קמ"ז סע' א' בהג"ה כ' ואין לעשות מפות לספר תורה מדברים ישנים שנעשו בהם דבר אחר לצורך הדיוט. ובמגן אברהם סק"ה כתב ועוד נראה לי דוקא כמות שהן אסור להשתמש בהן אבל אם שינה צורתן ועשה מהן כלי אחר שרי, דהרי הכיור נעשה ממראות הצובאות, ונקשה דהא קול מראה וריח אין בהם משום מעילה (עיין פסחים דף כ"ו), וא"כ מראות הצובאות דנעשו לראות בהם, הרי ההשתמשות שהשתמשו במראות אינו נחשב כלום, דהרי לראות במראה זה כמו לראות מראה של בנין הקדש, שאין במראה משום מעילה כשנהנה מההסתכלות של מראה הקדש, וא"כ ה"נ אין בראיה במראה שום השתמשות במראה, וליכא להוכיח ממראות הצובאות דשינוי צורת הכלי יתירו למקדש, דשאני מראות הצובאות דלא שימשו מעולם לתשמיש של חול דהא הסתכלות במראה הרי זה גדר של מראה דאין בו משום מעילה.

ו. חידה. היכן מרומז בפרשה על גודל ההשפעה בראיית הצדיק והשהות אצלו.

ז. חידה. היכן מצינו שניתנה חכמה לבעלי חיים ולצורך מה?

ח. האם יש שואלין ודורשין בחג דרבנן? יש להסתפק האם לצד המובא בפוסקים שבכל הרגלים יש דין שואלין ודורשין לי' יום קודם הלכות חג בחג, ולאו דווקא בפסח, (והובאו השיטות בטושו"ע או"ח תכט), א"כ לצד הזה האם נאמר שאף לי' יום קודם פורים ולי' יום קודם חנוכה יש דין שואלין ודורשין קודם, דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון או"ד לא.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. **שימו לב חשוב מאוד:** קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, **וכמו"כ שם מלא, כולל/ישיבה. ועיר וטלפון** וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לבררות ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקלד במייל כי כך זה ייכנס בעזה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"נ. –**שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.**

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח אדר ב'

מכתבים למערכת

האם מותר לחלל שבת על חולה שהטיפול יעזור רק לכמה שעות והאם גם בשביל חולה קטן מותר לחלל שבת

מה שהקשתם בשם הפוסקים על הא דילפינן בגמ' יומא פ"ה ע"מ ב' מהא דכתוב בפרשת כי תשא ל"א ט"ז ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת דפקוח נפש דוחה שבת, דחלל שבת אחד כדי שיתקיימו שבתות הרבה, משמע מלשון הגמ' דדוקא אם ישמור שבתות הרבה אז מותר לחלל עליו את השבת אבל על חיי שעה לא, וקשה הרי אמרינן להדיא בגמ' יומא פ"ה ע"מ א' דאפילו על חיי שעה מחללין ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א

דומ"צ, מחזיקי הדת, אהבת תורה, הישר והטוב, אוצר הפוסקים.

נראה לתרץ, ע"פ מה דאיתא במכילתא פרשת כי תשא רבי אומר כל המשמר שבת אחד כתיקונו מעלה עליו הכתוב כאילו שומר שבתות מיום שברא הקב"ה עולמו וכן איתא באור החיים הקדוש על הפסוק ושמרו בני ישראל את השבת, א"כ מתורץ דלעולם סגי שישמור אפילו שבת אחד ורק אם שומר שבת אחד מעלה עליו הכתוב כאילו שמר שבתות הרבה, וניחא כדי שיתקיימו שבתות הרבה הויא כאילו קיים ושמר הרבה שבתות אבל סגי כדי שישמור שבת אחד.

הגאון רבי שלמה כהן גראס שליט"א רב ור"מ בברוקלין

מה שהקשתם בשם המנחת חינוך ועוד אחרונים על האור החיים הקדוש שכתב שעל חיי שהה אין מחללין את השבת, דהוא נגד גמרא מפורשת, הגאון הצדיק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצי זי"ע בהסכמת הספר עמק יהושע אחרון, ובספר מאיר עיני חכמים סימן קכ"ה מתרץ דלכאורה לאיזה צורך נקטו בגמ' שבת קנ"א ע"מ ב' רשב"ג אומר חלל עליו שבת אחד כדי שיקיים שבתות הרבה, וכן בגמ' יומא פ"ה ע"מ ב' ר' שמעון בן מנסיא אומר ושמרו בני ישראל את השבת אמרה תורה חלל עליו שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה, והלא בכל המצוות הדין כך שאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש וזה נלמד מהפסוק וחי בהם ולא שימות בהם יומא פ"ה ע"מ ב', סנהדרין ע"ד ע"מ ב', ע"ז כ"ז ע"מ ב' נ"ד ע"מ א' אך דבר חדש השמיעה התורה גבי שבת, היינו שהותרה מלאכת שבת ומצוה בו יותר מבשלוחו כמבואר בש"ע סימן שכ"ח ס"ק י"ב וזה רק אם החולה יהא יכול אח"כ לשמור עוד שבת, משא"כ אם לא יגיע לשמור עוד שבת, מחדש האור החיים הקדוש דאז שבת הויא כשאר מצות שהן רק דחיות מחמת וחי בהם, וכל מה דמצינו להדר אחר היתירא מהדרינן.

הרה"ג רבי יהושע מתתיהו קעמעני שליט"א ירושלים

מה שהקשתם בשם הגליוני הש"ס **על מה שכתב** המאירי בטעם הדבר שמחללין שבת בשביל חיי שעה, שמא יהרהר בתשובה באותה שעה ויתקן כל מה שחטא בחייו, ובגליוני הש"ס יומא פ"ה ע"מ א' הקשה קושיא נפלאה על דברי המאירי דא"כ בקטן דלאו בר מצוות הוא, א"כ כשהגיע זמן גדלותו עתה בשעת הפיקוח ויכול לחיות עוד שעה דעכ"פ הרי אין לו באותו שעה לשוב על חטאים שקדמו לו עד עתה כיון דעד עתה קטן היה, א"כ לא יפקחו על חיי שעה שלו וזה וודאי אינו וצ"ע, נראה להעיר, דהביאור הלכה סימן שכ"ט ד"ה אלא מכריע לדינה, שקי"ל כמו שמואל שהטעם של פיקוח נפש הוא רק משום וחי בהם, ומה שכתב המאירי הוא טעם בעלמא ולא לדינה, אמנם הגמ' שבת קנ"א כתב הטעם של חלל שבת אחד וכו' והרי"ף מביאו, וג"כ ביומא במחלוקת הראשונים האם מצילים עובר משום לתא דידיה או משום לתא דאמא, הרי מביא הך סברא, וכמדומה מצאתי עוד ראשונים שמביאים אותו, ונמצא ששתי הסברות הם נכונים לדינה, ואכמ"ל, ועיין שו"ע הרב סימן ש"ו ס"ק כ"ט שכתב הך סברא למקור להציל קטנה, ונראה שלומד שוחי בהם רק שייך למשהו שהגיע לעול המצות, אבל א"כ צ"ע למה מצילים קטנה שהיא שוטה.

הבה"ח דוד יואל ווייגפלד נ"י ישיב"ק סאטמאר בני ברק

נראה לציין דבשו"ת פרי השדה ח"ב ס"י י"ז כתב דהא דמחללין שבת לחיי שעה הוא אם יתכן שישמור שבת כשיקום מחליו, אפילו אם עד עכשיו לא שמר שבת וכגון מומר לתיאבון דאמרינן מוטב לחלל שבת אחת שיקיים הרבה שבתות, אבל מומר להכעיס שלא ישמור שבת כשיקום מחליו אין מחללין עליו השבת.

איך מהני קידוש ידים אפילו לעשר ימים
הרי חייב לישון בתוך העשרה ימים והויא היסח הדעת

מה שהקשתם על הא דאיתא בגמ' זבחים יט ע"מ ב' רבי אלעזר בר"ש אומר כיון שקידש ידיו ורגליו מתחילת עבודה, אפילו מיכן ועד עשרה ימים אינו צריך לקדש, דיש להקשות הרי אי אפשר שלא יישן תוך עשרה ימים כמו דאיתא בגמ' נדרים ט"ו ע"א הנשבע שלא יישן ג' ימים, מלקין אותו וישן לאלתר דהויא שבועת שוא, וא"כ כיון שישן, הרי שינה פוסלת בקידוש ידים כמו שכתב הרמב"ם פ"ה מביאת מקדש ה"ג דישן צריך לקדש שנית, א"כ איך מהני קידוש ידים לעשרה ימים, ותרצתם בשלשה אופנים.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

יש לציין את תירוצו של הגר"י אברמסקי בספרו חזון יחזקאל דהא דאמרינן דמהני קידוש ידים לעשרה ימים מיירי בעבודה דמקרית הגבר ועד צפרא דבכה"ג לא פסלה לינה. והטעם בזה הוא נ"ל דכיון דהוי עבודה שקודם תחילת היום אינו צריך, דרק מדרבנן הצריכו לכל תחילת עבודה קידוש ידים, ובתחלת היום לא גזרו רבנן.

מדוע יש איסור לתת לקטן לקרוא לאור הנר בשבת הרי איסור דרבנן מותר לספות לקטן בידים

מה שהקשתם בשם המלא הרועים על הא דאיתא במשנה שבת י"א א' אין קורין לאור הנר בשבת שמא יטה, ובגמ' שבת י"ג ע"מ א' מקשה מהא דאיתא בבריתא רבן שמעון בן גמליאל אומר התינוקות של בית רבן היו מסדרין פרשיות וקורין לאור הנר, ותירץ הגמ' ב' תרוצים והקשה דלשיטת הרשב"א יבמות ק"י ד' דאיסור דרבנן מותר לספות בידים לקטן, א"כ מה הקושיא מדוע לתינוקות מותר לקרוא לאור הנר, הרי זה רק איסור דרבנן, ולקטן מותר לכתחילה, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א

דומ"צ, מחזיקי הדת, אהבת תורה, הישר והטוב, אוצר הפוסקים.

נראה לתרץ, דלעשות כן ברבים במלמד תורה לרבים שאני דהויא זלזול בשבת שכל התינוקות יעברו על איסור דרבנן וזה נגד החינוך שהרבי ליתן לתשב"ר ורק לקטן ביחיד יש להקל לספות איסור דרבנן.

הרה"ג אברהם הבר שליט"א סילבר ספרינג

נראה לתרץ, ע"פ מש"כ בבה"ל ח"ג סי"ח דידוה הרשב"א דאסור לספות לקטן באיסור דרבנן היכא דאיכא חשש שיבא לאיסור דאורייתא, וממילא מיושב כאן כיון דשמא יטה הוא איסור מה"ת.

הרה"ג רבי יצחק קדמון שליט"א שעלבים

נראה לתרץ, דאם יש כאן איסור לקטן, אע"פ שאין הגדול מוזהר עליו, מ"מ לא נראה להנהיג מצווה גדולה זו של לימוד תורה לתינוקות של בית רבן לימוד שעליו קיים העולם, כדאיתא בשבת ק"י בדרך שאיננה נקייה ומהודרת גלאט, ומצינו בר' חייא כשלימד תינוקות, שהיה מקפיד לזרוע בעצמו את הפשתן כדי ליצור את הרשתות לצוד את הצבאים שמעורם יקח קלף לכתוב את החומשים לילדים וכו' ב"מ פ"ה וכל כך למה, מבארים רבותינו כדי שיהיה הכל בקדושה ובנקיות ויצליחו התלמידים בלימוד זה, וא"כ ק"ו שאין זה ראוי ללמדם בדרך של איסור לקרות לאור הנר אפי' אם מדינא לא מוזהר מלספות לקטן בידים.

איך היה מותר לכהנים לגעת ברגליים בעת רחיצת הידים הרי זה מטמא אותם

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' זבחים י"ט דמצות קידוש, מניח ידו הימנית על גבי רגלו הימנית, וידו השמאלית על גבי רגלו השמאלית ומקדש, דיש להקשות הרי קימ"ל אורח"ח סימן ד' ס"ק י"ח דהנוגע ברגליו צריך נטילה, א"כ איך היה כשר הקידוש ידים, כיון שנטמא כשנגע ברגליו, ותרצתם בחמשה אופנים.

הרה"ג יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

נראה לתרץ, שמה שמבואר בשו"ע או"ח סימן ד' שמי שנוגע ברגליו צריך נטילה, היינו כשהוא נוגע ברגליו ולא היה רחיצה או נטילה על ידיו, משא"כ כאן שהכהן מקדש את ידיו ורגליו, כיון שבשעה שהוא נוגע ברגליו הוא רוחץ את ידיו ורגליו במים, אז אינו צריך ליטול עוד את ידיו.

הגאון מתתיהו ישראל הורוויטץ שליט"א לייקווד מחבר ספר "אוצרות הים" על מסכת ברכות

נראה להעיר, דהגאון בעל אילת השחר שליט"א תירץ בפשיטות דהרי כל דין נטילת ידים בנוגע במקומות מכוסים אינו דין דאוריתא אלא מדרבנן ולא תקנוהו בביהמ"ק, וכעין זה מבואר ברמב"ם הל' אבות הטומאה פ"ח ה"י דאין טומאת ידים במקדש שלא גזרו על הידים במקדש.

האם מותר לחלל שבת על חולה שהטיפול יעזור רק לכמה שעות והאם גם בשביל חולה קטן מותר לחלל שבת

הגאון שמשון בלומנטל שליט"א ר"מ בישיבת צאנז נתניה

נראה לתרץ, דמה שכתב בגמ' דאפילו לחיי שעה מחללין שבת, הכוונה שלפי ראות עיני בני אדם יש לחולה זה רק חיי שעה, אבל מי יכול לומר בוודאות דבר זה והלא כל זמן שנשמת רוח חיים באדם הויא מיעוט המצוי שייצא מכלל סכנה זה ויבריא, והלא עינינו הרואות עד היום הזה מקרים של אנשים שלפי קביעת הרופאים לא נתנו לו סיכוי אלא של כמה שעות ועכ"ז ישנם מקרים שיוצאים מזה וישנם מאות ואלפי עובדות עד היום הזה מקרים כאלו דאפילו חרב חדה מונחת על צווארו וכו' אל ימנע עצמו וכו' וממילא זה החידוש של הברייתא שאפילו שלפי הטבע וראות עיני בשר לא יחיה זה כי אם עוד כמה שעות עכ"ז מחללין עליו את השבת כי אולי ייצא מזה ויבריא וישמור שבתות הרבה בעתיד, אני לבד יודע מקרה של ב' אנשים שכבר היו בקריסת מערכות וכבר עמדו מנין בני המשפחה סביב מיטתם והיום הולכים בינינו כאחד האדם וא"כ יש לתרץ גם כוונת האור החיים ה"ק דהאורח החיים הק' לא אמר הלכה למעשה רק אומר שמי שוודאי לא יקום, לא יחללו עליו כי לא שייך הטעם של כדי שישמור וכו' ומ"מ אין זה למעשה כי מי יודע לבר מהרבש"ע מי הוא בגדר של ודאי לא יקום, וא"כ דבריו אתי שפיר עם דברי הגמ' הנ"ל.

הרה"ג מאיר לוי שליט"א בית שמש

נראה לענ"ד דהאור החיים הם לשיטתו בכמה מקומות דיום השבת נותן חיות לכל ימי השבוע, א"כ השומר שבת ימי השבוע משפיעים מהשבת קודש א"כ הם חיי עולם, משא"כ מי שאינו שומר שבת קודש אינן מקושרים לשבת, א"כ חייו הם חיי שעה, וזה שכתב האור החיים שאין חללים השבת בשביל חיי שעה כיון לרמוז שאין מחללים שבת עבור מי שאינו שומר שבת קודש.

הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א כולל סאטמאר ירושלים

נראה לציין מה שמתרץ בדברי יואל פרשת במדבר דף קט"ז דהא דאמרינן שמחללין את השבת משום חיי שעה, היינו במי שהגיע לגדר קיום מצוות, ומשום הכי אף כשיודעין בו שאינו בר קיימא מחללין עליו את השבת, דאף בזמן מועט יכול לתקן הרבה, והאור החיים הקדוש איירי במי שאינו כלל ועיקר בגדר קיום מצוות כגון תינוק בן ח' שלא יחיה אלא חיי שעה, ולא שייך אצלו עניין עשיית מצוות כלל דאז אין לחלל עליו את השבת, דבשביל חיי שעה כאלו שאינו בגדר קיום מצוות לא התירו לחלל את השבת.

ישמח לב מבקשי ה'

הופיע אגדה של פסח

"מקרבן לתורה"

מאוצרותיו של גדול המשפיעים בדורנו

הגאון הצדיק רבי **אהרן טוסיג** שליט"א

ערוך בטוב טעם ודעת בשפה ברורה

מודפס ברוב פאר והדר

אפשר להשיגו בכל חנויות המובחרות

תגובות אפשר לשלוח **עד יום ב' בערב**

להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א רח' תכלת מרדכי 4/15 רמת בית שמש

פקס: 077-4448278

מייל: LEVIBER@GMAIL.COM

לבירורים בכל ענייני המערכת, בטל: 053-3166560

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב **דוד שרייבר** שליט"א ירושלים

לרגל יומא דהלולא רבה

של הרה"ק רבי **אלימלך מליזענסק** זי"ע

בעל הנועם אלימלך

החל בכ"א אדר ת.נ.צ.ב.ה.

יהא רעוא שבזכותו של בעל ההילולא יתברך בכל מילי דמיטב